

Суб'єктивна сторона злочину – прямий умисел, бо суб'єкт діє завідомо, усвідомлюючи очевидність притягнення до відповідальності невинуватого, і бажає цього. Мотиви можуть бути різними і на кваліфікацію не впливають.

Суб'єкт цього злочину спец. Ним є лише особа, яка в силу свого процес. статусу бере участь у крим. провадженні та може здійснити вказані вище дії. Відповідно до чинного процес. зак-ва – це може бути лише слідчий та прокурор. Жодна ін. особа не має права приймати рішення про притягнення до крим. відповідальності – відкривати крим. провадження, висувати підозру у вчиненні злочину чи змінювати обвинувачення особі, якій така підозра вже була оголошена.

Лит.: Злочини проти правосуддя / В. І. Тютюгін, В. І. Борисов, Ю. В. Гродецький та ін.; за заг. ред. В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. Х., 2011.

В. О. Навроцький.

ПРИХОВУВАННЯ ЗЛОЧИНУ –

злочин проти правосуддя, який посягає на сусп. відносини, що забезпечують своєчасне розкриття та припинення злочин. посягань. У ст. 27 КК передбачено 2 види П. з.: заздалегідь обіцяне (ч. 5), яке є співучастю у злочині (а саме пособництвом), та заздалегідь не обіцяне (ч. 6), яке передбачене у ч. 1 ст. 396 КК як самот. склад злочину.

За ч. 1 ст. 396 КК карається злочин із форм. складом, об'єктивна сторона якого полягає у приховуванні тяжкого (ч. 4 ст. 12 КК) чи особливо тяжкого (ч. 5 ст. 12 КК) злочину, що припускає лише активну поведінку – дії, які альтернативно перелічені в ч. 6 ст. 27 КК і можуть здійснюватися шляхом переховуван-

ня: а) злочинця (надання йому житла, трансп. засобу, док-тів тощо); б) знарядь і засобів вчинення злочину (зброї, підроблених док-тів тощо); в) слідів злочину (напр., знищення пляшки із відбитками пальців злочинця та ін.); г) предметів, здобутих злочин. шляхом (напр., грошей, коштовностей тощо).

П. з. обов'язково має бути заздалегідь не обіцяним, тобто таким, коли приховувач не дає поперед. обіцянки (а саме до вчинення злочину або у будь-якому випадку до його закінчення) на таке приховування.

П. з. припускає вчинення лише таких фіз. дій, які передбачені у ч. 6 ст. 27 КК. Т. зв. інтелектуальне приховування не може кваліфікуватися за ч. 1 ст. 396 КК і тягне за собою відповідальність тільки у разі, якщо містить ознаки самот. складу злочину (напр., за завідомо неправдиве показання свідка, передбачене ст. 384 КК). В окр. випадках П. з. може мати і т. зв. інтелектуальний характер, коли полягає в заздалегідь не обіцяному даванні порад, вказівок особам щодо П. з., який ними вчинено. Злочин є закінченим з моменту вчинення будь-якої із зазначених у ч. 6 ст. 27 КК дій щодо П. з. і з цього моменту набуває тривалого характеру.

Дії особи, яка приховує знаряддя чи засоби вчинення злочину або предмети, здобуті злочин. шляхом, поводження з якими містить ознаки самот. складу злочину, необхідно кваліфікувати згідно з правилами сукупності злочинів: за ст. 396 КК та відповід. статтею Особл. част. КК, яка передбачає відповідальність за незакон. придбання, зберігання або збут предметів, виключених із цив.-прав. обігу (напр., за ст. 263 КК).

Суб'єктивна сторона – лише прямий умисел, винний усвідомлює, що приховує тяжкий або особливо тяжкий злочин і бажає вчинення цих дій. Щодо ступеня його тяжкості, то для відповідальності досить встановити, що особа усвідомлювала лише ті фактичні ознаки приховуваного нею діяння, які свідчать про його належність до тяжкого чи особливо тяжкого злочину. Мотиви та мета можуть бути різними і на кваліфікацію не впливають.

Виходячи із ч. 1 ст. 63 Конституції України, у ч. 2 ст. 396 КК встановлено, що не підлягає крим. відповідальності особа за заздалегідь не обіцяне приховування злочину, вчиненого членом його сім'ї або близьким родичем (п. 1 ч. 1 ст. 3 КПК, ст. 3 СК). Із цих приписів закону випливає, що в діянні такої особи відсутні ознаки складу злочину, передбаченого ч. 1 ст. 396 КК, і тому вона не підлягає крим. відповідальності.

Суб'єкт П. з. – заг.: фіз. осудна особа, що досягла 16-річного віку.

Літ.: Злочини проти правосуддя / В. І. Тютюгін, В. І. Борисов, Р. С. Орловський та ін.; за заг. ред. В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. Х., 2011; Беніцький А. С. Причетність до злочину: проблеми кримінальної відповідальності. Луганськ, 2014; Кримінальне право України: Особлива частина / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.; за ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. Х., 2015.

Р. С. Орловський.

ПРИЧЕТНІСТЬ ДО ЗЛОЧИНУ – самот. прояв крим. караної поведінки, який утворюють умисні дії чи бездіяльність суб'єкта (заг. або спец. чи групи суб'єктів), які хоча й пов'язані пев-

ним чином із вчиненням ін. злочину (злочинів) ін. суб'єктом (групою суб'єктів), але не становлять співучасті у ньому, оскільки не перебувають в безпосередньому причин. зв'язку із цим злочином (злочинами) і не об'єднані єдністю умислу із діяннями його виконавця чи ін. співучасників.

Так, згідно з ч. 6–7 ст. 27 «Види співучасників» КК не визнається співучастю заздалегідь не обіцяне приховування злочинця, знарядь і засобів вчинення злочину, слідів злочину чи предметів, здобутих злочин. шляхом, або придбання чи збут таких предметів. Також не є співучастю обіцяне до закінчення вчинення злочину повідомлення про достовірно відомий підготовлюваний або вчинюваний злочин.

На підставі положень Загал. та Особл. частин чинного КК (ч. 6 і 7 ст. 27, ст. 198, 209¹, 256, 364, 396, 426 КК та ін.), а також з урахуванням ступеня наук. розробки цього терміна в теорії крим. права і суд. практики виділяють такі ознаки П до з.: 1) це самот. вид умисного наст. (причетного) злочину, який вчиняється заг. (напр., приховування) або спец. (напр., при служб. чи військ. потуранні) суб'єктом одноособово або у співучасті стосовно ін. (осн., поперед.) злочину; 2) вона об'єднує 2 злочини – вчинений або вчинюваний злочин, який є умовою для вчинення похідного, наст. причетного злочину, взаємопов'язаного з першим, осн. злочином; 3) причетний злочин об'єктивно не знаходиться в безпосередньому причин. зв'язку із осн. злочином (злочинами); 4) діяння причетної особи, переважно заздалегідь не обіцяне, сторонне, а тому не об'єднане єдністю